

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl paslaugų vidaus rinkoje

(KOM(2004) 2 galutinis — 2004/0001 (COD))

(2005/C 221/20)

2004 m. vasario 20 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, nusprendė paprašyti Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengti nuomonę dėl: Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl paslaugų vidaus rinkoje

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu parengimą, 2005 m. sausio 11 d. pateikė savo nuomonę. Pranešėjas — p. METZLER, antrasis pranešėjas — p. EHNMARK.

Savo 414-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2005 m. vasario 9-10 d. (2005 m. vasario 10 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 145 balsais „už“, 69 — „prieš“ ir 9 susilaikius, priėmė šią nuomonę:

1. Išanginė pastaba

1.1 Komitetui buvo pateiktas dar ir 2004 m. birželio 25 d. Europos Komisijos aiškinamasis raštas Tarybai (dokumentas 10865/04) ir 2004 m. liepos 5 d. dokumentas 11153/04 bei 2004 m. kovo 25 d. (Teisės reikalų ir vidaus rinkos komitetas — pranešėja Evelyne Gebhard) ir 2004 m. kovo 26 d. (Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas — pranešėja: Anne E.M. Van Lancker) Europos Parlamento darbo dokumentai.

1.2 Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už darbo parengimą, remdamasis iš anksto atsiųstu klausimų katalogu, 2004 m. gegužės 24 d., dalyvaujant paslaugų sektoriaus atstovams, surengė svarstymą, kuriame įvertino virš 100 žodžių ir raštu papildomai pateiktų pasisakymų.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Pagal Lisabonos susitarimą paslaugų sektorius vaidina svarbiausią vaidmenį įgyvendinant Europos vidaus rinkos uždavinius ir yra labai svarbus vidaus rinkos augimui Europos Sąjungoje. Komisija pateikia pasiūlymą dėl siūlomos direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje kartu su paaiškinimais, kaip Europos ekonominio proceso, kurio dėka Europos Sąjunga iki 2010 metų turi tapti žiniomis paremta viso pasaulio konkurencingiausia ir dinamiškiausia ekonomine erdve, galinčia pasiekti tvarų ekonominį augimą ir sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų bei tvirtesnę socialinę sanglaudą, dalį. Siūloma Direktyva šiuo atveju turi būti esminis struktūrinis elementas ir sudaryti patikimą teisinį pagrindą paslaugų judėjimui per valstybių narių sienas ir paslaugų teikėjo įsisteigimo laisvei kitoje valstybėje narėje pramonės, prekybos, amatų ir laisvųjų profesijų sektoriams, dirbant visą darbo dieną, ne visą darbo dieną, arba

darbuotojus įdarbinant laikinai. Naujuoju horizontalaus pobūdžio metodu visų pirma numatoma supaprastinti procedūras paslaugų teikėjams, užtikrinti vartotojui vieningą paslaugų kokybę ir taisyklių, kurių turi laikytis paslaugų teikėjas, didesnę skaidrumą. Tarpvalstybinis paslaugų teikimas yra esminis ES vidaus rinkos elementas, ir kliūčių panaikinimas šio sektoriaus ekonominiam vystymuisi ir vartotojams yra labai svarbus. Direktyva sąlygos didesnę paslaugų tiekėjų skaičių ir stipresnę konkurenciją, o tai vartotojams reikš ne tik žemesnes kainas, bet ir didesnę pasirinkimą. Todėl Komitetas vienareikšmiškai pritaria bendriesiems siūlomos direktyvos tikslams.

2.1.1 Veikiantys vidaus rinkai, be kliūčių panaikinimo, būtinas taip pat ir tinkamas reguliavimas. Norint tuo pačiu metu padidinti Europos konkurencingumą, būtinas nacionalinis ir Europos reguliavimas bei suderinti standartai.

2.2 Komitetas supranta, kad tobulas paslaugų rinkos sutvarkymas, įvertinant skirtumus, kurie yra būdingi atskirų valstybių narių teisėtškai ir kultūrai, yra kompleksinis uždavinys. Komitetas tai įvertino jau savo 2001 m. lapkričio 28 d. nuomonėje INT/105⁽¹⁾ dėl Komisijos komunikato dėl *Vidaus rinkos strategijos paslaugų sektoriaus atžvilgiu* ir vienareikšmiškai pritarė Europos Komisijos siekiui pagreitinti vidaus rinkos įgyvendinimą. Siūlomos direktyvos tikslas – vidaus rinkoje sukurti visiems paslaugų sektoriams bendrą teisinį pagrindą ir pateikti nebiurokratinis ir lanksčius sprendimus, įtraukiant išbandytas Europos Sąjungos savireguliacijos sistemas. Integracijos procesas — neišskiriant taip pat ir kitos Europos Komisijos siūlomos direktyvos dėl abipusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo — turės būti gerinamas ir toliau, nepamirštant patikimų socialinio, ekologinio pobūdžio saugos ir vartotojų apsaugos standartų.

(¹) OL C 48, 2002 2 21

2.3 Siūloma direktyva taip pat siejasi su direktyvos dėl abipusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo projektu ir su Komunikatu dėl įsidarbinimo laisvųjų profesijų paslaugų sektoriuje, šiuo metu vykstančiomis diskusijomis dėl visuotinės svarbos paslaugų bei vykstančiu konsultavimusi dėl visuotinės svarbos socialinių paslaugų, Romos I konvencija ir siūlomu Romos II reglamentu. Visais šiais pasiūlymais yra siekiama geresnio vidaus rinkos veikimo. Todėl siejant darbus su nuostatomis, pageidautinas ypatingas ir patobulintas koordinavimas Komisijoje.

2.4 Siūlomos direktyvos svarbiausi dalykai yra dvi tarpvalstybinio judėjimo laisvės: teikiant paslaugas ir įsisteigiant. Viena — kai paslaugų teikėjas iš kitos valstybės narės, norėdamas teikti paslaugas, įsisteigia kitoje valstybėje narėje, ir kita — kai paslaugų teikėjas paslaugas teikia kitoje valstybėje narėje, nesteidžiamas ten įmonės, bet tiesiogiai iš savo kilmės šalies, ypač, kai paslaugos kitai valstybei narei teikiamos laikinai. Siekiant panaikinti iki šiol Europos Komisijos numanomas kliūtis, numatomos keturios pagrindinės priemonės:

- Kilmės šalies principo taikymas,
- Uždavinių pasidalijimas tarp kilmės šalies, teikiančios paslaugą, ir šalies, kurioje teikiamos paslaugos, kai darbuotojai išsiunčiami į kitą valstybę teikti paslaugas,
- abipusio pasitikėjimo gilinimas ir
- valstybių narių tarpusavio pagalbos stiprinimas, kartu ribojant valstybių narių galimybes taikyti savus stebėsenos, kontrolės ir įgyvendinimo mechanizmus.

3. Atskiri siūlomos direktyvos punktai

3.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas detaliai išanalizavo siūlomą direktyvą pagal reikalavimus, keliamus rengiamai išsamiai tokio pobūdžio direktyvai, ir įsitikino, kad reikia daugybės išaiškinimų ir pakeitimų, norint tinkamai atsakyti į iškilius klausimus ir siekiant, kad šis naujas pasiūlymas dėl paslaugų vidaus rinkoje skatinimo taptų tikru žingsniu pirmyn. Toks išpūdis susidaro taip pat dėl nepakankamų analizių, kurios buvo atliekamos iki siūlomos direktyvos publikavimo. Daugybės plačiųjų mokslo ir visuomenės sluoksnių abejonių, kurios buvo išsakytos 2004 m. gegužės 24 d. svarstyme, iki šiol nepajėgė visiškai išsklaidyti ir birželio 25 d. Europos Sąjungos Tarybai pateiktas Europos Komisijos dokumentas (Tarybos dokumentas 10865/04). Išsamesnis Pasekmių įvertinimas, kurį atliktų Komisija, labai padėtų visoms interesų grupėms.

3.2. Empirinis pagrindas

3.2.1 Komiteto dėmesį patraukia tai, kad pagrindžiant siūlomą direktyvą nėra pateikta jokie patikimo statistinio pagrindo, pagal kurį būtų galima įvertinti būsimus paslaugų teikimo į kitas valstybes ir įsisteigimo laisvės kiekybinius rodiklius. Taip pat būtų tinkama įtraukti šiuos duomenis į Komisijos įvertinimo ataskaitą. Jeigu ateityje reikėtų patikimai atvaizduoti paslaugų sektoriaus reikšmę bei — teigiamą arba neigiamą — siūlomoje direktyvoje numatomo taisyklių supaprastinimo poveikį vidaus rinkos veikimui, tuomet, atrodo, kad labai svarbus būtų tikslesnis empirinis pagrindas. Komitetas mano, kad esminis elementas įgyvendinant vidaus rinką yra kuo tikslesnis tikrų santykių, teikiant paslaugas tarptautiniu lygiu ir steigiantis kitoje valstybėje narėje, suvokimas.

3.2.2 Labiau turi būti atsižvelgiama į atskirų valstybių narių viešojo administravimo institucijų, tyrimų institutų, draudimo įstaigų ir savivaldos struktūrų turimą medžiagą.

3.2.3 Be to, Komitetas mano, jog esant dabartinėms spragoms ir ieškant empirinių duomenų, neišvengiamai reikia pasirinkti naujus būdus, dėl kurių neatsirastų daugiau biurokratijos. Esant reikalui, šioje situacijoje reikėtų pagalvoti apie atskirų duomenų visapusišką išnagrinėjimą, taip papildant ir oficialiąją statistiką.

3.3. Direktyvos taikymo sritis: sąvokų apibrėžimai — įstatymų kolizijos — atribojimas

3.3.1 Komitetas siūlo direktyvos projekte aiškiau apibrėžti direktyvos taikymo sritį ir išimčių taisykles ir kuo tiksliau jas atriboti. Trūkstant aiškaus apibrėžimų atribojimo, taikant direktyvą praktikoje, išlieka neaiškumų dėl paslaugų sektoriaus sričių, kaip bus jos paveiktos bei taikymo sritys.

3.3.2 Komitetas pritaria verslo paslaugų ir laisvųjų profesijų darbuotojų teikiamų paslaugų apibrėžimų atribojimui. Apibrėžimus atskirti būtina ir atsižvelgiant į Komiteto pasiūlymą pereinamuoju laikotarpiu sustiprinti suderinimą tam tikruose sektoriuose (laisvųjų profesijų ir kitose ypač „jautriose“ srityse). Tai ypač būtina, siekiant atskirti siūlomos direktyvos IV skirsnyje parengtus kokybės užtikrinimo mechanizmus, skirtus vartotojų apsaugai. Europos Teisingumo Teismas savo 2001 m. spalio 11 d. nutartyje (Rs. C-267/99) kaip pavyzdį parengė esminių laisvosios profesijos elementus, kurie gali būti apibrėžimo pagrindu Europos lygiu.

3.3.3 2003 m. Komisija pateikė Žaliąją knygą, o 2004 m. gegužės 12 d. Baltąją knygą dėl bendros svarbos paslaugų, ir todėl būtų pageidautina tiksliau išnagrinėti ir atskirti siūlomos direktyvos poveikį šioms jautrioms sritims atskirose valstybėse narėse. Komisijai įsipareigojus iki 2005 m. pabaigos pateikti ataskaitą dėl būtinumo ir galimybės parengti pamatų įstatymą, numatytą Sutarties dėl Konstitucijos III-122 straipsnyje, Komitetas mano, kad būtų geriau, jei bendros svarbos paslaugoms (ekonominėms ir neekonominėms) nebūtų taikoma Direktyva dėl Paslaugų, kol Bendrijos lygiu bus nustatyti šių paslaugų principai ir sąlygos, ypač ekonominės ir finansinės, nes tai atitiktų jų paskirtį.

3.3.4 Kilmės šalies principui, pateiktam 17 straipsnio 8 dalyje, taikomos leidžiančios nukrypti nuostatos dar tik kūrimo stadijoje esančiai direktyvai dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo negali apsiriboti pavieniais straipsniais ar antraštelėmis. Kilmės šalies principo taikymas turi būti koordinuojamas su siūlomos direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo įgyvendinimu. Direktyva dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo bus uždara, kokybę užtikrinanti sistema. Jeigu leidžiančios nukrypti nuostatos, nurodytos 17 straipsnio 8 dalyje, apsiribotų tik direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo projekto II antraštinė dalimi, tai iškiltų klausimas, kaip, pavyzdžiui, atrodytų užduočių pasiskirstymas tarp vadinamųjų „kontaktinių institucijų atskirose valstybėse narėse“ (siūlomos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo 53 straipsnis) ir numatomų vienintelį kontaktinių institucijų „One-Stop-Shops“ (siūlomos direktyvos dėl paslaugų 6 straipsnis). Kalbant apie institucijas, kurios atlieka vieną ir tą pačią funkciją, jau abiejų direktyvų rengimo etape reiktų laikytis vieno institucijų pavadinimo.

3.3.5 Būtina išsiaiškinti, ar ir kaip tiksliau reiktų direktyvos taikymo sritį — ypač atsižvelgiant į šalies kilmės principą — atriboti nuo valstybių narių viduje tarpusavyje prieštaraujančių teisinių aktų mokesčių ir baudžiamosios teisės sistemoje, kad būtų išvengta kolizijų. Pavyzdžiui, kai kuriose valstybėse narėse auditoriams, mokesčių konsultantams, advokatams galioja baustina pareiga ir teisė išlaikyti paslaptį, neatskleidžiant jos net kriminalinės paieškos institucijoms, tuo tarpu kitose valstybėse narėse šių profesijų atstovams yra nustatytas — nors iš dalies ir ribotas — įpareigojimas arba netgi privaloma pareiga perduoti informaciją. Ar turėtų suinteresuotas paslaugų teikėjas, kuris privalo suteikti informaciją kurioje nors valstybėje, tačiau pagal kilmės šalies principą turėtų teisę ir pareigą to nedaryti, nereaguoti į nacionalinę baudžiamosios teisės sistemą? Baudžiamoji ir mokesčių teisė priklauso valstybių narių, o ne Europos Sąjungos kompetencijai, todėl, norint išvengti nepageidaujamų

pasekmių, teisės taikytojams yra būtinas teisiškai vienareikšmiškas atribojimas.

3.3.6 Lygiai taip reiktų patikrinti, ar yra galima sąsaja tarp socialinių sistemų ir biudžeto prievolių, taikant kilmės šalies principą. Ten kur kilmės šalies principo taikymas sukelia pavojų apskritai „sulaužyti“ nacionalines socialinės ir sveikatos priežiūros sistemas, būtina rasti leidžiančias nukrypti nuostatas.

3.3.7 Komitetas siūlo apsvarstyti, ar verta nagrinėti sveikatos priežiūros srityje ligoninių sektoriaus įtraukimo klausimą. Galbūt Europos Teisingumo Teismo juridinė praktika suteiks galimybę taip pat ir gydymo tarpvalstybiniu lygiu atveju sutarčių pagrindu padengti išlaidas, pritaikant atskiram atvejui *ad hoc* reguliavimą, tačiau jo neįtraukiant į direktyvos pasiūlymą.

3.3.7.1 Komitetas siūlo palaukti 2005-iems metams numatyto Komisijos komunikato, skirto socialiniam ir sveikatos priežiūros paslaugų sektoriui ir užtikrinti atitinkamą koordinavimą. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad daugelis pasisako už šio sektoriaus išskyrimą.

3.3.8 Panašiai reiktų išsiaiškinti ir siūlomos direktyvos atribojimą nuo su pastarąja susijusios ir šiuo metu reformuojamos Aštuntosios Tarybos direktyvos dėl asmenų, atsakingų už įstatymu numatyto apskaitos dokumentų audito atlikimą, patvirtinimo (17 straipsnio 15 punktas). Iki šiol ne visuose Komisijos pasiūlymų vertimuose tai pakankamai aiškiai atsispindėjo.

3.3.9 Siūlomos direktyvos paaiškinime jau išaiškintą nuostatą apie tai, kad direktyva nebūtų taikoma valstybės institucijų teikiamoms paslaugoms ir jų paslaugų teikėjų steigimuisi (Europos bendrijos steigimo sutarties 45 ir 55 straipsniai), būtina priimti į patį privalomąjį direktyvos tekstą.

3.3.10 Laikinių darbuotojų darbas yra ypač jautri sritis, kuriai kol kas ši direktyva visiškai neturėtų būti taikoma. Tam reikalingas nacionalines nuostatas šioje srityje visoje Europoje reiktų sustiprinti. Komitetas nori atkreipti dėmesį į paskelbtą direktyvos projektą dėl laikinai įdarbintų darbuotojų darbo sąlygų. Taip pat turi būti atsižvelgiama į TDO susitarimą Nr. 181 dėl privačių įdarbinimo agentūrų, kuris 3 straipsnio 2 dalyje aiškiai numato paskyrimo ir leidimo sistemą, kuri apsaugotų ieškančius darbo ir skatintų šių įdarbinimo agentūrų darbo kokybę.

3.3.11 Kai kuriose valstybėse narėse egzistuoja neįprastai griežtos įstatymų normos spaudos laisvės atžvilgiu. Todėl Komitetas ir šiuo klausimu mano, jog šią taikymo sritį reikia griežtai apibrėžti, atribojant ją nuo siūlomos direktyvos.

3.3.12 Be to, Komisija, siekdama išvengti nesusipratimų, turi gerai išsiaiškinti, ar ši siūloma direktyva taikoma ir televizijos transliuotojams, ir jeigu taikoma, tai kaip galvojama suderinti šią siūlomą direktyvą su direktyvos *Televizija be sienų* nuostatomis. Lygiai taip pat reikėtų išsiaiškinti, ar siūloma direktyva galioja audiovizualinių paslaugų teikėjams bendrai, ar ji yra taikoma specialiai pagal individualią paklausą („service on demand“) teikiamoms audiovizualinėms paslaugoms, kurios jau yra specifinių Bendrijos teisinių aktų, susijusių su tam tikrais teisiniais aspektais, objektas (Direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Direktyva dėl elektroninės komercijos)).

3.3.13 EESRK nuomone, šias paslaugas dar dabartinėje stadijoje reikėtų aiškiai išskirti iš siūlomos direktyvos taikymo srities, ypač kalbant apie kilmės šalies principo taikymą ir „įsisteigimo“ sąvoką kaip esminius sąlyčio taškus ir pagrindinius kriterijus atsakingajai valstybei narei nustatyti.

3.4 Vieningi kontaktiniai asmenys (One-Stop-Shopping)

3.4.1 Procedūros supaprastinimo idėja — sukurti paslaugų teikėjui vienintelę (pirmą) kontaktinę instituciją — yra sveikintina. Tačiau Komitetas susirūpinęs dėl siūlomos direktyvos 6 straipsnio nuostatos, kurioje dėl paslaugų teikėjo įsisteigimo laisvės sakoma, jog tam tikros procedūros — ypač pradedant veiklą — turi būti atliekamos vienintelėje įstaigoje. Komitetas šioje nuostatoje įžvelgia problemą, kuri gali atsirasti, kai dėl įstatymu nustatytos privalomos registracijos viešajame registre (pvz., įmonių registre) toji „vienintelė institucija“, kaip vieningas kontaktinis asmuo, nusięs klientą (paslaugų teikėją) toliau į atsakingą už įregistravimą įstaigą. Tokio tipo registracijos reikalų vadinamosios vienintelės institucijos „One-Stop-Shopping“ pačios sutvarkyti negalės. Reikia išsiaiškinti, kaip praktikoje atskiri kontaktiniai asmenys bendradarbiaus su šiuo metu veikiančiomis registracijos institucijomis.

3.4.2 Siūlomos direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo 53 straipsnyje kalbama apie „kontaktines įstaigas“, kurios turėtų veikti kaip centrinės informacinės institucijos. Pagal siūlomos direktyvos dėl paslaugų 6 straipsnį reikėtų sukurti vadinamąsias vienintele kontaktines institucijas „one-stop-shops“, kurios tarnautų paslaugų teikėjui pradedant ir vykdant savo veiklą. Šiuo atveju reikėtų atkreipti dėmesį į abiejų minėtų įstaigų suderinimą, kad nereikėtų kurti įvairių naujų institucijų, kurios kliudytų pagrindiniam tikslui — užtikrinti piliečių teisę gauti lengvai prieinamą informaciją Europos Sąjungoje ir informaciją apie savo darbą. Naujosios Komisijos esminiu siekiu turėtų būti biurokratinių kliūčių pašalinimas. Reikia vengti naujų biurokratinių kliūčių atsiradimo atskirose valstybėse narėse.

3.4.3 Be to, reikia išsiaiškinti „vienintelių kontaktinių institucijų“ civilinės atsakomybės klausimus, jeigu jos suteiktų nepilną

arba netgi klaidinančią informaciją. Tokia informacija paslaugų teikėjui galėtų sukelti neigiamas pasekmes, jeigu būtų užmirštas tam tikras reikalingas leidimas (licencija) ir dėl šios priežasties būtų nusižengta įstatymui. Tai gali turėti neigiamų pasekmių ir vartotojui, jeigu nebūtų tinkamai kontroliuojama paslaugų teikėjo privalomoji civilinė atsakomybė.

3.5 Kilmės šalies principas

3.5.1 Komitetas mano, kad prieš kilmės šalies principo taikymo apibendrinimą, būtų tinkama sukurti tam reikalingas sąlygas, taikant diferencijuotą metodą, kuris pirmenybę teikia suderinimui su aukštesniais standartais darbuotojų, vartotojų ir aplinkos apsaugos srityje skirtinguose sektoriuose, siekiant sukurti kokybišką vidaus rinką.

3.5.2 Siūlomos direktyvos 16 straipsnyje numatytas kilmės šalies principas, taikomas iš esmės kartu su siūlomos direktyvos 17 straipsnyje nurodytomis išimtimis, sudaro siūlomos direktyvos pagrindą. Tačiau tai tinka tik ten, kur šios paslaugos gali būti standartizuotos kaip prekės, arba taisyklių suderinimas yra pažengęs į priekį tiek, jog galima išvengti konkurencijos iškrypimo, socialinio dempingo atvejų ir vartotojų nepasitikėjimo. Tuo atveju, kai nėra arba negalima parengti jokių standartų (vadinamosioms „neapibūdinamosioms“ paslaugoms), į tokius ypatumus būtina atsižvelgti.

3.5.3 Todėl Komitetas mano, kad esminį kilmės šalies principą paslaugoms, teikiamoms tarpvalstybiniu lygiu, taikyti yra per anksti. Kilmės šalies principui taikyti yra reikalinga sąlyga — galimybė remtis panašiu faktiniu ir teisiniu lygiu. Komiteto įsitikinimu, kilmės šalies principo taikymas gali būti sėkmingas tik tada, kai egzistuoja teisinis aiškumas ir teisinis saugumas taikymo srities atžvilgiu. Todėl kilmės šalies principo taikymas, nenustačius tinkamo pereinamojo periodo, gali sukelti problemų, tuo labiau, kad turimi sektorių suderinimo instrumentai, Komiteto nuomone, nėra dar pakankamai išnagrinėti. Iki šiol tai kelia sistemų konkurencijos pavojų ir su tuo susijusių vartotojų, darbuotojų ir aplinkos standartų niveliavimą, kadangi Europos Sąjungoje vis dar egzistuoja skirtingos teisinės, socialinės ir sveikatos priežiūros sistemos. Derinant atskirus sektorius, ypač jautrioje paslaugų srityje galima geriau prisitaikyti prie ambicingų vidaus rinkos iššūkių, nei taikant per daug ankstyvą horizontalaus pobūdžio metodą. Atliekant suderinimą, būtina patikrinti kiekvieną sektorių, atliekant išsamią pasekmių analizę ir socialinių bei aplinkosaugos aspektų atžvilgiu, ir nustatyti, ar jam galima taikyti kilmės šalies principą, įtraukiant visas suinteresuotas grupes, ypač vartotojų apsaugos organizacijas ir socialinius partnerius. Kadangi suderinimo priemonės yra beveik lygiaverčiai instrumentai, skirti vidaus rinkos uždaviniams įgyvendinti, todėl įvairių taisyklių suderinimo atskirose paslaugų srityse reikėtų siekti tinkamai nustatytais laiko periodais, tuo labiau, kad atskirų valstybių narių sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir profesinių kvalifikacijų sričių teisiniuose

aktuose yra pateikiamos skirtingos nuostatos. Tarpiniame etape Europos Komisija, Europos Parlamentas ir Taryba turėtų įvertinti, ar minėtų paslaugų sričių suderinimas buvo vykdomas pakankamai ir ar jis realizuotas pilnai. Atsižvelgiant į teisinių aktų suderinimo lygį, reikėtų suteikti galimybę paskutinį kartą juos suderinti. Šis metodas — kartu su tikslu šių ypatingų paslaugų (pavyzdžiui, laisvųjų profesijų) apibrėžtu atribojimu — Komiteto įsitikinimu, turi tą privalumą, kad pakopomis galima geriau pasiruošti taikyti kilmės šalies principą, galiojantį po pereinamojo periodo dalyvaujančioms paslaugų sektoriuje suinteresuotoms grupėms, siekiant įgyvendinti vidaus rinkos uždavinius. Tas pats pasakytina ir apie bendro reguliavimo ir saviregulavimo mechanizmus.

3.5.4 Komitetas mano, kad reikia patikrinti, ar būtų naudingas nepriklausomai administruojamas centrinis registras, skirtas asmenų, kurių yra paslaugų judėjimo tarp valstybių reguliuojamos profesijos, nusižengimams ir netinkamo elgesio užregistruoti, dėl kurio duomenų būtų galima bet kuriuo metu kreiptis. Registre atsakingosios institucijos turėtų įrašyti profesinius nusižengimus. Registras turi atverti galimybes nebiurokratinei ir greitai komunikacijai tarp atsakingų nacionalinių institucijų. Tačiau registras kartu turi užtikrinti sėkmingą rinkos dalyvių kontrolę ir jų disciplinuosumą.

3.5.5 Siūlomoje direktyvoje yra nustatyta, kad valstybė narė — kaip kilmės šalis — privalo kontroliuoti paslaugų teikėjus ir jų suteiktas paslaugas net ir tada, jeigu šios paslaugos buvo suteiktos kitoje valstybėje narėje. Ši nuostata reiškia didžiulę atsakomybės ir darbo našatą kilmės šaliai ir jos atsakingoms institucijoms. Siūlomos direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo 6 straipsnio b dalyje taip pat pabrėžiama, jog tam tikrų profesinių kvalifikacijų darbuotojai, teikdami paslaugas tarpvalstybiniu lygiu, privalo apie tai pranešti valstybėje narėje, kurioje jie šias paslaugas teikia. Be to, gali būti nenumatytai iškreipiama rinka, jeigu paslaugos teikėjas imasi darbo kitoje valstybėje narėje, kurioje taikomos griežtesnės taisyklės. Komiteto įsitikinimu, tokio konkurencijos iškreipimo galima būtų išvengti, palaipsniui priartinant nacionalinius įstatymus prie minimalių kokybės standartų, taikomų deramai vartotojų, darbuotojų ir aplinkos apsaugai. Būtina konkrečiai nurodyti sąlygas ir taisykles, pagal kurias bus vykdoma paslaugų teikėjų kitose valstybėse narėse, kontrolė, kad vartotojai būtų užtikrinti, kad jiems teikiamos paslaugos atitinka galiojančius įstatymus.

3.5.6 Kilmės šalies principą galima taikyti tik tada, kai atskirų valstybių narių institucijos yra labai gerai organizuotos tiek regioniniu, tiek vietiniu lygiu. Dabartiniai kontrolės ir kooperacijos tinklai, kurių pagrindas bendradarbiavimas elektronikos pagalba, nėra pakankamai tarpusavyje sujungti. Numatoma profesijų priežiūra valstybėje narėje — kaip kilmės šalyje — taip, kaip tai numatyta siūlomos direktyvos 36 ir 37 straips-

niuose, t. y., bendradarbiaujant paslaugas teikiančiai valstybei, kuri yra kilmės šalis, su paslaugas priimančia valstybe, „nežada“ jokio efektyvumo.

3.5.7 Komitetas taip pat įsitikinęs, kad, dėl kalbos barjero ir ilgesnių komunikacijos kelių uždelsus laiką, nebus įmanoma efektyviai apginti vartotojo, kuriam suteiktos nekokybiškos paslaugos arba dėl to jam padaryta žala. Vartotojams turi būti užtikrinta galimybė pagal paprastą ir veiksmingą procedūrą teikti skundus ir ieškinius už blogai atliktas paslaugas. Pagal siūlomą direktyvą paslaugas priimančios valstybės atsakingos institucijos, kurios ne vieną kartą apie tai buvo informuotos, galėtų ir pačios pasidomėti, kokių pavadinimu, kokia civilinės atsakomybės draudimo rūšimi apsidraudęs ir pan., svetimos valstybės paslaugų teikėjas užmezga ryšius su vartotojais valstybėje, priimančioje jo paslaugas. Todėl papildomai yra numatyta paslaugų teikėjo pareiga pranešti apie savo paslaugų teikimą ir suteiktus įgaliojimus atsakingoms valstybės, kuri priima teikiamas paslaugas, institucijoms, ir tai galima atlikti, naudojantis pasiūlytu centriniu registru. Šiuo požiūriu siūlomi pakeitimai jau buvo svarstomi, remiantis procedūros tvarka, ir siūlomos direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo Europos Parlamento 1-a jame skaityme.

3.5.8 Pagaliau Komitetas baiminasi, kad, nežiūrint atskirų punktų išimčių, numatytų siūlomos direktyvos 17 straipsnio 20 — 23 dalyse, būtų sukliudyta sėkmingai sukurti vieningą teisinį instrumentą sutartiniais ir nesutartiniais prievolių santykiams reglamentuoti, kaip tai sureguliuota Romos I reglamente ir Romos II reglamento projekte. Abiejuose reglamentuose yra remiamasi universaliu pagrindu. Juose tarptautinė privati teisė yra reglamentuojama vienodai tiek ES vidaus santykiuose, tiek ir santykiuose su trečiosiomis šalimis, ir tokiu būdu pasirūpinta teisiniu aiškumu, reikalingu visoms sutarties šalims.

3.6 Darbuotojų išsiuntimas į užsienį dirbti

3.6.1 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje tikslas — išplėsti įmonėms galimybes teikti paslaugas kitose valstybėse narėse, įgyvendinant minimalius socialinius standartus, skirtus darbuotojams. Direktyvoje dėl darbuotojų komandiravimo reglamentuojamas praktinis laikinų darbuotojų darbo ir užimtumo sąlygų koordinavimas. Todėl Komisija numatė siūlomos direktyvos 17 straipsnio 5 dalyje kilmės šalies principo taikymo išimtį ir tokiu būdu parodė, kad siekia aiškiai atriboti atitinkamas paslaugų sritis. Tačiau Komitetas, detaliau išnagrinėjęs siūlomos direktyvos 25 ir 25 straipsnius, abejoja, ar numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos yra pakankamai aiškios ir plačiai suformuluotos.

3.6.1.1 Dėl direktyvos dėl darbuotojų siuntimo į užsienį dirbti sąsajos su direktyva dėl paslaugų kilo nemažai klausimų. Šie klausimai kiekvienoje šalyje yra skirtingi, atsižvelgiant į skirtingas darbo rinkos sistemas. Jeigu direktyva dėl paslaugų bus priimtina, reikės atsakingai atsižvelgti į Europos ir nacionalinių socialinių partnerių nuomones.

3.6.1.2 Direktyva dėl paslaugų neturi daryti įtakos profesinių sąjungų teisėms, teisei jungtis į susivienijimus ir deryboms dėl kolektyvinės sutarties, įskaitant socialinių partnerių teisei sudaryti kolektyvines sutartis arba teisei streikuoti. Mes siūlome, kad tai būtų aiškiai išdėstyta 3 straipsnyje. Kitų valstybių narių darbuotojams neturėtų būti sudaromos blogesnės sąlygos nei darbuotojams iš šalies, kurioje darbas atliekamas. Tokia nuostata yra gana aiški, turint galvoje antidiskriminacinį principą, kuris išdėstytas ES sutartyse. Todėl atlyginimus ir darbo sąlygas visais svarbiais aspektais turi reglamentuoti taisyklės, taikomos šalyje, kurioje darbas atliekamas. Šių taisyklių laikymosi kontrolė, kad ji būtų veiksminga, turi būti atliekama darbo vietoje. Todėl direktyvoje dėl paslaugų turėtų būti aiškiai nurodyta, kad direktyva dėl darbuotojų išsiuntimo į užsienį dirbti turi ginti darbuotojus ir, kad pagal šią direktyvą galima sudaryti geresnes taisykles nei numatyti minimalūs reikalavimai darbuotojams tam tikroje šalyje.

3.6.2 Komiteto įsitikinimu, dėl siūlomos direktyvos 24 ir 25 straipsniuose numatytų kontrolės procedūrų draudimo šios leidžiančios nukrypti nuostatos, nurodytos 17 straipsnio 5 dalyje, tampa absurdiškos. Kadangi lieka neaišku, koku būdu valstybė narė — kaip kilmės šalis — turėtų gauti informaciją apie bet kuriuos nusižengimus siunčiančioje valstybėje, pati neturėdama teisės atlikti jokios kontrolės ar bausti. Net, jeigu tai ir būtų galima, vis tiek liktų neatsakyta į klausimą, kaip kilmės valstybė svetimoje valstybėje, kurioje ji neturi jokių suteiktų įgaliojimų, galėtų atlikti reikiamus veiksmus. Tuo tarpu direktyva dėl darbuotojų komandiravimo suteikia valstybėms narėms galimybę nustatyti, kokių pareiškimų ar paaiškinimų galima reikalauti iš įmonių (pavyzdžiui, gavus valstybinę užduotį) paslaugas priimančioje šalyje, kas valstybės viduje yra įgaliotas pristatyti delpinigių ar ieškinį ir kaip kvalifikuotai reikia sutvarkyti skelbimą dėl nutraukto darbo. Taip ir turėtų būti.

3.6.3 Geresnis bendradarbiavimas tarp kilmės valstybės ir komandiruojančios valstybės institucijų ateityje iš tikrųjų bus pageidaujamas ir remtinas — tačiau praktinė patirtis kol kas rodo kitokį vaizdą, į kurį siūlomoje direktyvoje, Komiteto nuomone, nepakankamai atsižvelgta. Todėl Komitetas priėjo išvados, kad direktyvoje dėl paslaugų būtina konkreiti ir aiški formuluotė, reglamentuojanti kilmės valstybės ir komandiruojančios valstybės bendradarbiavimą.

3.6.4 Komandiruodama darbuotojus į valstybę narę iš trečiųjų šalių, kilmės valstybė narė pagal siūlomą direktyvą turi užtikrinti, kad paslaugų teikėjas komandiruotų tik laikinus darbuotojus (nežiūrint to, ar jie ES piliečiai ar ne), kurie kilmės valstybėje narėje atitinka nustatytus reikalavimus, keliamus asmeniui dėl laikinojo gyvenimo ir tinkamai sutvarkyto legalaus darbo kitoje šalyje. Priimančioji paslaugas valstybė narė neturi teisės prevencine tvarka atlikti kontrolę nei darbuotojo, nei paslaugų teikėjo atžvilgiu. Šio pasiūlymo padariniai gali sukelti panašių sunkumų, apie kuriuos jau kalbėta anksčiau. Todėl direktyvoje turėtų būti aiškiai nustatyta, jog pasilieka prie iki šiol buvusios teisinės situacijos.

3.7 Vartotojų apsauga, taikant privalomąjį draudimą

3.7.1 Komitetas pripažįsta, kad paslaugų teikėjo, kurio paslaugos susijusios su paslaugos gavėjo sveikatos, saugos ir finansine rizika, pareiga sudaryti privalomojo civilinės atsakomybės profesinio draudimo sutartį yra instrumentas, keliantis vartotojo pasitikėjimą. Siekiant užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas, visoje Europos Sąjungoje gali būti paskelbtas vieningas reikalavimas draustis privalomuoju civilinės atsakomybės profesiniu draudimu. Atsižvelgiant į argumentus už ir prieš, privalomasis profesinis draudimas yra reikalingas tik tada, kai yra būtinybė apginti svarbius trečiųjų asmenų ir vartotojų interesus. Šiuo požiūriu svarbių profesinių grupių ir paslaugų sričių apibrėžimą būtina pateikti jau direktyvoje. Taipogi yra reikalinga ir taisyklė, kuri būtų pakankamai lanksti, norint atsižvelgti į individualią daugybės potencialių draudėjų rizikos situaciją ir saugumo poreikius.

3.8 Kokybės užtikrinimas, taikant sertifikavimo sistemą

3.8.1 Komitetas yra tvirtai įsitikinęs, kad žiniomis pagrįsta paslauga priverčia konkurentus nuolat kelti savo kvalifikaciją. Išsilaikyti konkurencinėje kovoje galima tik remiantis naujaisiais mokslo ir technikos standartais. Kokybės ženklai ir sertifikatai padės užtikrinti laukiamą kokybę tik tais atvejais, kai vartotojas žinos, kokie standartai iš tikrųjų slypi už šių sertifikatų. Norint susilaukti visuotinio pripažinimo, būtinas tam tikras žinomumo laipsnis. Priešingu atveju pritruks reikiamo skaidrumo, kurio pageidauja vartotojas. Vartotojams turi būti suteikta aiški ir vieša informacija apie siūlomų paslaugų kokybės nustatymą. Jeigu rinkoje atsiranda daug kokybės nustatymo formų, kurios vartotojams nėra žinomos, jų vertė gali sumažėti ir tai neturės jokio poveikio garantuojant vartotojams reikiamos informacijos pateikimą.

3.9 Kainų skaidrumas

3.9.1 Skaidrumas — kaip siekiama siūlomos direktyvos 26 straipsnio 3 dalyje — turėtų vyrauti taip pat ir nurodant bei apskaičiuojant kainas. Komitetas mano, kad kainų skaidrumą reikia pateikti ne vien tik tada, kai to paprašo vartotojas („verslas vartotojui“), bet ir neprašomame pranešime dėl užsakymo pavedimo. Pavyzdžiui, tokio vartotojui reikalingo skaidrumo galima būtų pasiekti, taikant rinkliavų ir kaštų tvarkos nuostatas, nepažeidžiančias ES teisės. To gali ir neprireikti verslo kontaktams („verslas verslui“).

3.10 Elektroninių informacinių technologijų priemonių panaudojimas

3.10.1 Komitetas pritaria visoms procedūroms, iš esmės tvarkomoms elektroniniu būdu. Tai yra ateities metodas, kuris, iš principo, yra sveikintinas reiškinys. Tačiau nereikėtų pamiršti — ir tai galima rasti jau siūlomos direktyvos 5 straipsnio apribojime —, kad svarbių dokumentų originalai arba tokio pobūdžio dokumentų patvirtinti vertimai, kaip pvz., liudijimai, registrų ištraukos ir kt., elektroniniu būdu gali būti pateikiami tik tada, jeigu jų autentiškumą galima patikrinti, remiantis pripažintu parašu ar pan. To padaryti paprastu elektroniniu būdu dar nėra galima, ir todėl tuo tikslu reikėtų sukurti atitinkamas technines sąlygas visose valstybėse narėse (žr. Komiteto darbus apie šiuolaikines informacinių technologijų priemones bei komunikaciją).

3.11 Bendradarbiavimas tarp atskirų dalykinių sričių

3.11.1 Komitetas vertina tai, kad, kooperuojant paslaugų teikimą profesiniu požiūriu, vartotojui yra prieinami dideli sprendimų paketai. Tačiau dėl kai kurių paslaugų teikėjų ypatingos padėties savo šalių teisėtvarke reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad bendradarbiavimui yra gana svarbios įstatymų direktyvos. Dėl tam tikrų paslaugų teikėjų teisės ir pareigos išlaikyti paslaptį bus galima bendradarbiauti tik ten, kur atitinkamai skirtingų profesijų atstovams kokiam nors biure bus taikomi tokie patys reikalavimai. Priešingu atveju iškils grėsmė pažeisti atskiros vartotojo teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių konvencija.

3.12. Elgesio kodeksai

3.12.1 Pritariama pasiūlymui įvesti elgesio kodeksus Europos lygiu. Atsižvelgiant į įvairias nacionalines profesijų tvarkos ir profesinio elgesio nuostatas, elgesio kodeksai yra vienas iš keleto būdų, sudarančių prielaidą suteiktų paslaugų kokybei garantuoti. Paslaugų teikėjų sukurtos kokybės garantijos sistemos yra savanoriški susitarimai be teisinių prievolių. Tai jokių būdu nereiškia, kad jie yra neveiksmingi, tačiau juos

įgyvendinant iškyla tam tikri apribojimai. Kai kuriose valstybėse narėse egzistuojančios įstatymų išlygos apsunkina tokių susitarimų įgyvendinimą.

3.13 Socialinė apsauga

3.13.1 Išsiplėtusi Europos Sąjunga yra mozaika, susidedanti iš įvairių skirtingų socialinio draudimo sistemų, kurios per daugelį metų buvo sukurtos, glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais. Pasikeitimas patikima praktine patirtimi buvo svarbiausias instrumentas tolesniam socialinio draudimo sistemų vystymui remti. Tai turi įtakos ir siūlomai direktyvai dėl paslaugų vidaus rinkoje. Būtina užtikrinti, jog neliktų nepasitebėti bendri pasiekimai socialinės politikos srityje.

3.13.2 Vystant paslaugų sektorių, socialiniams partneriams natūraliai tenka svarbus vaidmuo — tai yra faktas, kurio nereikia ypatingai pabrėžti. Tačiau šiame kontekste reikėtų pažymėti tai, kad profesinės sąjungos siūlomoje direktyvoje, nurodant konsultuojamas „interesų grupes“, nėra aiškiai įvardytos. Komitetas pabrėžtinai nurodo, kad socialiniai partneriai ir civilinė visuomenė, vystant paslaugų sektorių, turi būti konsultuojami visur, kur tik beiškiltų reikalas. Visada yra sveikintinos ir pačių dalyvių iniciatyvos.

3.13.3 Ypač svarbus punktas šiame kontekste yra faktas, kad siūlomoje direktyvoje neatsižvelgta į tai, jog kolektyviniai susitarimai kai kurios valstybės narėse yra „užėmę“ teisinių nuostatų vietą. Praktikoje tai reikštų, jog minėtieji susitarimai juridškai yra privalomi taip pat kaip ir teisinės nuostatos. Ypač dažnai tokie kolektyviniai susitarimai vaidina specifinį vaidmenį Šiaurės šalyse, kur vyrauja nuostata, jog nepriklausomi socialiniai partneriai dėl darbo užmokesčio ir darbo sąlygų susitaria kolektyviai. Todėl siūlomoje direktyvoje reikalingas pakeitimas, jog kolektyviniai susitarimai nedviprasmiškai yra pripažįstami instrumentu išipareigojimams pagal šią direktyvą vykdyti.

3.14 Leidimų sistema

3.14.1 Valstybių narių veiksmų erdvei numatyti apribojimai dėl savo leidimų sistemos įvedimo arba išlaikymo yra labai griežti ir turės įtakos pokyčiams daugelyje valstybių narių. Neišvengiamai kyla klausimas, ar tai nepakenks valstybių narių galimybei taikyti savo valstybės taisykles, pavyzdžiui, socialinėje, sveikatos priežiūros ir aplinkosaugos srityse. Valstybės priemonių pasirinkimo ir sprendimų laisvė vietoje, nacionaliniu, regiono ar vietos lygiu yra būtini įtakos elementai kokybės ir saugumo standartams socialiniame ir sveikatos priežiūros sektoriuje. Būtent socialinės politikos vykdymas susijęs su galimybe, priskirti tam tikrus išipareigojimus ir reikalavimus vietos paslaugų tiekėjams.

3.15 Mokesčių sistema

3.15.1 Siūlomos direktyvos 2 straipsnyje yra numatytos direktyvos taikymo išimties mokesčių sistemoje. Komitetas nurodo, kad viena iš pagrindinių kliūčių, įgyvendinant vidaus rinkos uždavinius, vis dar yra ta, kad valstybėse narėse nėra vieningo mokesčių administravimo. Suderintos taisyklės Bendrijos lygiu galėtų padėti palaipsniui derinant nuostatas. Tačiau ir šioje srityje nebus įmanoma pilnai taikyti kilmės šalies principo, todėl Europos Komisija, reformuojant Šeštąją direktyvą (direktyvą dėl PVM), siūlo nustatyti, kad PVM mokėtojų suteiktos paslaugos būtų apmokestinamos paslaugas gaunančioje valstybėje, o ne kilmės šalyje. Supaprastinus paslaugų teikimą tarpvalstybiniu mastu pasigendama nuoseklumo, nors tai yra ne tik reikalinga, bet ir būtina.

4. Komisijos pasiūlymų santrauka

4.1 Komitetas pritaria Europos Komisijos siūlomos direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje siekiamam tikslui — įgyvendinti vidaus rinkos uždavinius ir žengti dar vieną žingsnį kuriant Europos Sąjungoje (Lisabonos strategija) konkurencingiausią ir dinamiškiausią visame pasaulyje, žiniomis paremtą ekonominę erdvę, galinčią pasiekti tvarų ekonominį augimą ir sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų bei tvirtesnę socialinę sanglaudą. Paslaugų rinka yra svarbus veiksnys, kuriantis darbo vietas ir skatinantis ekonomikos augimą visoje Europos Sąjungoje. Be to, vidaus rinkos įgyvendinimas paslaugoms gali būti didelis laimėjimas vartotojams žemesnių kainų ir didesnio pasirinkimo atžvilgiu. Be to, Komitetas mano, kad siūlomoje direktyvoje reikėtų atsižvelgti į direktyvoje siūlomus pakeitimus ir pastabas, kad iš tikrųjų būtų galima pasiekti minėtąjį tikslą.

4.2 Pagrindiniai nuomonės akcentai yra šie:

4.2.1 *Tam tikrų paslaugų suderinimas dviejų pakopų pereinamuoju laikotarpiu.* Komitetas mano, kad esminį kilmės šalies principą paslaugoms, teikiamoms kitose valstybėse, taikyti yra per anksti. Komitetas iš esmės rekomenduoja patikrinti, ar įmanoma įvesti ir įgyvendinti kilmės šalies principą įvairiuose paslaugų sektoriuose (pvz., sveikatos priežiūros sektoriuje). Ten, kur iš esmės įvesti šį principą galima, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad suderinimas ir kilmės šalies principas yra ir lygiavertiniai instrumentai, abu skirti vidaus rinkai sukurti. Specialiai apibrėžtai veiklai nacionalinėse sveikatos priežiūros sistemose, laisvosioms profesijoms ir kitoms jautrioms sritims reikėtų suteikti bent pereinamąjį suderinimo laikotarpį. Šiuo metu Komitetas yra susirūpinęs, kad skubotas kilmės šalies principo įvedimas turėtų niveliavimo poveikį „žemyn“. Naujas nuostatas reikia tinkamai paruošti jų taikymui ir, kiek įmanoma, aiškiau jas struktūrizuoti, kad jas būtų galima paprastai ir be sutrikimų

įgyvendinti. Tas pats pasakytina ir apie bendro reguliavimo ir savireguliacijos mechanizmus.

4.2.2 *Socialinių dimensijų problematika.* Siūloma direktyva neturi sukelti esamų socialinių, darbo užmokesčio ir saugos standartų darbo vietoje smukimo, o ypač taikant direktyvą dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje. Negalima pakenkti nacionalinių kolektyvinių derybų ir sutarčių sistemoms, įskaitant ir su tuo susijusį direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo (Direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje) įgyvendinimą. Valstybės narės turi sugebėti apibrėžti darbuotojų, savarankiškų arba tariamų savarankiškų darbuotojų sąvokas juridškai taip, kad direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo taikymui, apribojant kilmės šalies principą, būtų sukurtas viena reikšmis pagrindas. Be to, valstybėms narėms reikia pavesti atvykstantiems ir išvykstantiems komandiruojamiems darbuotojams taikyti bendrąsias darbo sąlygas, kurios jų šalyje paprastai galioja visiems atitinkamos srities darbuotojams. Esant reikalui, reikėtų vietoje įdarbinti darbuotoją, kuris būtų atsakingas už ten reikalingų dokumentų parengimą.

4.2.3 *Taikymo sritis ir kolizijų normos.* Taikymo sritį, išimtis ir kolizijas paslaugų teikimo judėjime tarp valstybių būtina dar tiksliau išnagrinėti ir griežčiau atriboti, atskiriant vieną nuo kitos. Tai pasakytina ir apie atribojimą nuo planuojamos direktyvos dėl abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo taikymo srities, lygiai kaip pasakytina ir apie išaiškinimą, ar ir kaip galima išvengti, pavyzdžiui, kolizijų tarp pirmumo teisės pagal siūlomos direktyvos galiojančių kilmės šalies normų ir paslaugas priimančios šalies socialinių, mokesčių ir baudžiamosios teisės normų. Apskritai bet kuriuo atveju reikia vengti teisinių aktų nesuderinamumo. Ypač reikėtų palikti nepakeistus Romos I ir Romos II reglamentus. Tarptautinė privatinė teisė įvairiose susiklosčiusių aplinkybių sąsajose nustato aiškias ginčytinų klausimų sprendimo taisykles. Visos bendros svarbos paslaugos turėtų būti išbrauktos iš paslaugų direktyvos taikymo srities, laukiant Bendrijos struktūros.

4.2.4 *Veiklos užsienio valstybėse registras.* Direktyvoje numatyta tam tikrų paslaugų teikėjų — ypač vadinamųjų laisvųjų profesijų atstovų — veiklai prižiūrėti, Komiteto nuomone, reikėtų išsiaiškinti, ar nepadėtų efektyviai vykdyti kontrolę centrinis visos Europos Sąjungos registras, skirtas paslaugų teikėjų dokumentams ir nusižengimams registruoti.

4.2.5 *Empirinio pagrindo gerinimas.* Būtina patikrinti ir pagerinti vidaus rinkos paslaugų srautų apskaitos instrumentus, kad būtų galima geriau panaudoti ir įvertinti priemones, parengtas, esant tam tikrai priešaičiai ir numatant jų poveikį tam tikroje situacijoje.

4.2.6 *Kokybės užtikrinimas ir kainų skaidrumas.* Vartotojų apsaugą reikia išlaikyti aukštame lygyje, tuo tikslu taikant kokybės garantijų sistemas, o esant reikalui, ir įvedant privatomąjį draudimą. Paslaugų teikimo srityje tarpvalstybiniu lygiu reikia pasirūpinti tuo, kad vartotojas „verslas vartotojui“ („business to consumer“) srityje, net konkrečiai dėl to nepasiteiravęs, gautų duomenis apie paslaugos teikimo sąlygas ir kainą. Vienas iš tam skirtų būdų galėtų būti rinkliavų ir išlaidų tvarkos nuostatos, jeigu tai neprieštarautų ES teisei.

4.2.7. Mokesčių taisyklių derinimas. Šalia daugelio mažų faktinių ir numanomų kliūčių valstybės narės ir savivaldos insti-

tucijos pačios kontroliuoja pagrindinę kliūtį, trukdančią įgyvendinti vidaus rinkos tikslus — tai rinkliavų ir mokesčių teisės įvairovė ir nevienodas jos taikymas. Komitetas šiai aplinkybei ateityje prašo skirti daugiausia valstybių narių dėmesio.

5. Būtina intensyviau siekti įgyvendinti teigiamus vidaus rinkos aspektus, kurie visų pirma yra susiję su mažomis ir vidutinėmis įmonėmis bei savarankiška veikla, įskaitant Komiteto projektą „PRISM“. Komitetas įsitikinęs, kad tuo atveju, jei paslaugų teikėjai ir vartotojai nebus įsitikinę teigiamais vidaus rinkos aspektais, paslaugų sektoriuje nebus galima suaktyvinti augimo potencialo.

2005 m. vasario 10 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Toliau pateikiami pakeitimai debatų metu buvo atmesti, nors už kuriuos balsavo ne mažiau kaip ketvirtadalis visų balsų:

2.1.1 punktas

Veikiantčiai vidaus rinkai, be kliūčių panaikinimo, būtinas taip pat ir tinkamas reguliavimas. Norint tuo pačiu metu padidinti Europos konkurencingumą, ~~būtinas nacionalinis ir Europos reguliavimas bei suderinti standartai.~~ reikia supaprastinti administracines procedūras ir formalumus, taikomus galimybei pasinaudoti paslaugomis ir jas teikti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 48

Balsavo „prieš“: 113

Susilaikė: 6

3.3.3 punktas

Išbraukti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 52

Balsavo „prieš“: 130

Susilaikė: 6

3.5 punktas

Išbraukti visą punktą ir pakeisti šiuo tekstu:

Pakeisti taip:

- 3.5.1 Nepaisant to, kad jau Sutartyje yra numatyta ir teismo patvirtinta laisvo paslaugų judėjimo teisė, praktikoje tarp įmonių dažnai vyrauja tam tikras netikrumas dėl savo teisių. Šios teisės yra nustatomos ir patikslinamos Direktyvoje dėl paslaugų. Ypač kilmės šalies principas yra labai svarbus elementas, kuris, visų pirma, mažoms ir vidutinėms įmonėms gali suteikti informacijos apie jų teises ir išpareigojimus teikiant paslaugas kitose valstybėse, kadangi šioms įmonėms nebūtina įsisteigti valstybėje narėje, kurioje yra teikiamos paslaugos. Nors direktyvoje yra pateiktas visas sąrašas nuo kilmės šalies principo leidžiančių nukrypti nuostatų, vis dėlto Komitetas mano, kad kilmės šalies principas (su sąlyga, jei nebus pateikta naujų leidžiančių nukrypti nuostatų) gali tapti svarbiu paslaugų vidaus rinkos vystymo įrankiu ir būti naudingu tiek vartotojams, darbuotojams, tiek ir skatinant Europos konkurencingumą.
- 3.5.2 Komitetas mano, kad kilmės šalies principas gali tapti katalizatoriumi derinant valstybių narių teisės aktus bei galbūt vėliau juos suderinant vartotojų ir aplinkos apsaugos srityse.
- 3.5.3 Komitetas mano, kad kilmės šalies principas tik tuomet bus veiksmingas, kai bus teisiškai aiški jo taikymo sritis. Principas turi būti taip patikslintas, kad nebūtų apribojamos nei egzistuojančios vartotojų ir darbuotojų teisės, nei sumažėtų dabartinis aplinkos apsaugos lygis. Tuo pačiu metu reikia pasistengti išsiaiškinti galimas abejones dėl kilmės šalies principo suderinamumo su tarptautine teise, Romos I ir II reglamentais bei kitomis galimomis teisinėmis problemomis, kad nebūtų pakenkta kilmės šalies principo tikslui palengvinti įmonių paslaugų teikimą į kitas valstybes.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 68

Balsavo „prieš“: 127

Susilaikė: 5

3.5.1 punktas

3.5.1, 3.5.2, 3.5.3 punktus išbraukti ir pakeisti nauju punktu (3.5.1):

„Direktyvos projekto 16 straipsnyje numatytas kilmės šalies principas, taikomas iš esmės kartu su direktyvos projekto 17 straipsnyje nurodytomis išimtimis, sudaro direktyvos projekto pagrindą. Tik šitaip galima be papildomų kliūčių atverti paslaugų rinkas. Tarpvalstybinė paslaugų teikėjų konkurencija bus naudinga vartotojams ir taip pat ji gali sukurti naujų darbo vietų. Tačiau Komiteto įsitikinimu, kilmės šalies principo taikymas tik tuo atveju bus sėkmingas, jei bus apibrėžtas teisinis aiškumas ir teisinis saugumas taikymo srityje atžvilgiu. Todėl taikant kilmės šalies principą, tuo pačiu metu turėtų būti atliekamas patikrinimas, kokioms paslaugoms reikėtų teisinių pagrindų suderinimo. Tuo pačiu metu reikia stengtis, kad nebūtų ribojamos darbuotojų bei vartotojų teisės ir kad būtų atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus. Šiose srityse jau šiuo metu Europos Sąjunga kelia didelius reikalavimus, lyginant su visu pasauliu, kuriuos būtina užtikrinti.“

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 83

Balsavo „prieš“: 122

Susilaikė: 5

3.5.1 punktas

Išbraukti

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 73

Balsavo „prieš“: 141

Susilaikė: 7

3.5.2 punktas

Taip pakeisti:

Siūlomos direktyvos 16 straipsnyje numatytas kilmės šalies principas, taikomas iš esmės kartu su siūlomos direktyvos 17 straipsnyje nurodytomis išimtimis, sudaro siūlomos direktyvos pagrindą. Kilmės šalies principas, ~~kuris iki šiol taikomas prekėms, vienas į vieną yra perkeliamas į paslaugų sektorių. Tačiau tai tinka tik ten, yra tinkamas būtent ten, kur šios paslaugos gali būti standartizuotos kaip prekės, arba taisyklių suderinimas yra pažengęs į priekį tiek, jog neiškyla jokių nesklaidumų. Tuo atveju, kai nėra arba negalima parengti jokių standartų (vadinamosioms „neapibūdinamosioms“ paslaugoms), į tokius ypatumus būtina atsižvelgti.~~

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 76

Balsavo „prieš“: 134

Susilaikė: 6

3.5.3 punktas

Taip pakeisti:

~~Todėl Komitetas mano, kad esminį kilmės šalies principą paslaugoms, teikiamoms tarpvalstybiniu lygiu, taikyti yra per anksti. Kilmės šalies principui taikyti yra reikalinga sąlyga — galimybė remtis panašiu faktiniu ir teisiniu lygiu. Komiteto įsitikinimu, kilmės šalies principo taikymas gali būti sėkmingas tik tada, kai egzistuoja teisinis aiškumas ir teisinis saugumas taikymo srities atžvilgiu. Todėl kilmės šalies principo taikymas, nenustačius tinkamo pereinamojo periodo, gali sukelti problemų, tuo labiau, kad turimi sektorių suderinimo instrumentai. Komiteto nuomone, nėra dar pakankamai išnagrinėti. Iki šiol tai kelia sistemų konkurencijos pavojų ir su tuo susijusį vartotojų, darbuotojų ir aplinkos standartų niveliavimą, kadangi Europos Sąjungoje vis dar egzistuoja skirtingos teisinės, socialinės ir sveikatos priežiūros sistemos. Derinant atskirus sektorius, ypač jautrioje paslaugų srityje galima geriau prisitaikyti prie ambicingų vidaus rinkos iššūkių, nei taikant per daug ankstyvą horizontalaus pobūdžio metodą. Atliekant suderinimą, būtina patikrinti kiekvieną sektorių, atliekant išsamią pasekmių analizę ir socialinių bei aplinkosaugos aspektų atžvilgiu, ir nustatyti, ar jam galima taikyti kilmės šalies principą. Kadangi suderinimo priemonės ir kilmės šalies principas yra beveik lygiaverčiai instrumentai, skirti vidaus rinkos uždaviniams įgyvendinti, todėl įvairių taisyklių suderinimo atskirose paslaugų srityse reikėtų siekti tinkamai nustatytais laiko periodais, tuo labiau, kad atskirų valstybių narių sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir profesinių kvalifikacijų sričių teisiniuose aktuose yra pateikiamos skirtingos nuostatos. Tarpiniame etape Europos Komisija, Europos Parlamentas ir Taryba laikosi nuomonės, kad tai yra būtina. turėtų įvertinti, ar minėtų paslaugų sričių suderinimas buvo vykdomas pakankamai ir ar jis realizuotas pilnai. Atsižvelgiant į teisinių aktų suderinimo lygį, reikėtų suteikti galimybę paskutinį kartą juos suderinti. Šis metodas — kartu su tikslu šių ypatingų paslaugų (pavyzdžiui, laisvųjų profesijų) apibrėžtu atribojimu — Komiteto įsitikinimu, turi tą privalumą, kad pakopomis galima geriau pasiruošti taikyti kilmės šalies principą, galiojantį po pereinamojo periodo dalyvaujančioms paslaugų sektoriuje suinteresuotoms grupėms, siekiant įgyvendinti vidaus rinkos uždavinius. Tas pats pasakytina ir apie bendro reguliavimo ir saviregulavimo mechanizmus.~~

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 79

Balsavo „prieš“: 139

Susilaikė: 7

3.6.4 punktas

Išbraukti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 65

Balsavo „prieš“: 150

Susilaikė: 4

3.6.2 punktas

Išbraukti

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 74

Balsavo „prieš“: 140

Susilaikė: 3

3.9 punktas

Išbraukti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 73

Balsavo „prieš“: 134

Susilaikė: 5

3.15 punktas

Išbraukti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 90

Balsavo „prieš“: 135

Susilaikė: 2

Pakeisti 4.2.1 punktą

„Komisijos nuostata, kad nepaisant Direktyvos projekte nurodytų išimčių, iš esmės būtina taikyti kilmės šalies principą, yra teisinga. Tik šitaip galima be papildomų kliūčių atverti paslaugų rinkas. Tuo pačiu metu reikėtų užtikrinti, kad taikant kilmės šalies principą, bus laikomasi teisinio aiškumo ir teisinio saugumo. Taikant kilmės šalies principą, tuo pačiu metu turėtų būti atliekamas patikrinimas, kokioms paslaugoms reikėtų teisinių pagrindų suderinimo. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nebūtų ribojamos darbuotojų bei vartotojų teisės ir kad būtų atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus. Naujas nuostatas reikia tinkamai parengti jų taikymui ir kuo aiškiau jas struktūrizuoti, kad jas būtų galima paprastai ir be sutrikimų įgyvendinti. Tas pats pasakytina ir apie bendro reguliavimo ir savireguliacinio mechanizmus.“

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 66

Balsavo „prieš“: 146

Susilaikė: 4

4.2.1 punktas

Tiek kilmės šalies principas, tiek suderinimas yra svarbūs instrumentai siekiant užtikrinti laisvą paslaugų judėjimą. Tuo pačiu kilmės šalies principas gali būti katalizatoriumi priartinant atskirų valstybių teisės aktus ir galbūt tam tikrose srityse vėliau juos suderinant. Pats kilmės šalies principas galėtų suteikti daugiau informacijos įmonėms, pradedančioms teikti paslaugas kitose valstybėse tuo atveju, kai įmonė neturi įsisteigti šalyje, kurioje teikiamos paslaugos. Tai būtų pagrindinis paslaugų vidaus rinkos vystymosi svirtis, kadangi tai būtų labai naudinga ne tik vartotojams, bet ir darbuotojams bei Europos konkurencingumo didinimui. Tačiau prieš tai, kai bus galima tikėtis veiksmingo kilmės šalies principo naudojimo, būtina išsiaiškinti visus galimus atvirus teisinius klausimus.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 75

Balsavo „prieš“: 135

Susilaikė: 3

4.2.2 punktas

Taip pakeisti:

Socialinių dimensijų problematika. Siūloma direktyva neturi sukelti esamų socialinių, darbo užmokesčio ir saugos standartų darbo vietoje smukimo, o ypač taikant direktyvą dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje. Negalima pakenkti nacionalinių kolektyvinių derybų ir sutarčių sistemoms, įskaitant ir su tuo susijusį direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo (Direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje) įgyvendinimą. Valstybės narės turi sugebėti apibrėžti darbuotojų, savarankiškų arba tariamų savarankiškų darbuotojų sąvokas juridiskai taip, kad direktyvos dėl darbuotojų komandiravimo taikymui, apribojant kilmės šalies principą, būtų sukurtas vienareikšmis pagrindas. Be to, valstybės narės reikia pavesi atvykstantiems ir išvykstantiems komandiruojamiems darbuotojams taikyti bendrąsias darbo sąlygas, kurios jų šalyje paprastai galioja visiems atitinkamos srities darbuotojams. Šiuo atveju verslininko pareikšimą dėl pagrindinio jo statuso galima būtų laikyti pakankama įgyvendinimo priemone. Esant reikalui, reikėtų vietoje įdarbinti darbuotoją, kuris būtų atsakingas už ten reikalingų dokumentų parengimą.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 84

Balsavo „prieš“: 132

Susilaikė: 1

4.2.4 punktas

Išbraukti ir pakeisti taip:

Procedūrų supaprastinimo ir vienos kontaktinės institucijos sukūrimo idėja yra sveikintina. Tačiau trūksta konkrečių pasiūlymų dėl procedūrų. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kovai su biurokratija ir administracinėmis kliūtimis.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 74

Balsavo „prieš“: 141

Susilaikė: 3

4.2.6 punktas

Išbraukti.

Balsavimo rezultatai:

Balsavo „už“: 76

Balsavo „prieš“: 140

Susilaikė: 1